

STANOWISKO

KRAJOWEJ RADY RADIOFONII I TELEWIZJI

Jednogłośnie przyjęte podczas posiedzenia KRRiT w dniu 15 grudnia 2005 r.

w sprawie projektu ustawy o przekształceniach i zmianach w podziale zadań i kompetencji organów państwowych właściwych w sprawach łączności, radiofonii i telewizji, przyjętego w dn. 13-XII-2005 r. przez podkomisję nadzwyczajną do rozpatrzenia poselskiego projektu ustawy o radiofonii i telewizji oraz niektórych innych ustaw.

W stanowisku z 30 listopada 2005 roku do przedłożonego przez grupę posłów projektu ustawy o zmianie ustawy o radiofonii i telewizji oraz niektórych innych ustaw, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji zwracała uwagę, że z punktu widzenia demokratycznych standardów europejskich, projekt ten stanowi zasadniczy regres w stosunku do obecnych rozwiązań ustrojowych, których ewolucja (przeniesienie prawa wyboru przewodniczącego KRRiT z uprawnień Prezydenta RP na członków tego organu; ustalenie zasady nieodwoływalności członków KRRiT) zmierzała w stronę potwierdzenia niezależności i większej demokracji działania tego organu. Wskazuje na to również proponowana 5-letnia kadencja KRRiT i zniesienie zasady rotacji jej członków. Wyraźnie wiąże to kadencję członków KRRiT z kadencją prezydencką, co podkreśla silną motywację polityczną przyświecającą tej propozycji.

Dlatego Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji stwierdziła, że należy postulować pozostawienie wieloosobowego organu o sposobie powoływania członków ograniczającym wpływ polityczny na działalność Rady, np. poprzez powoływanie przez Sejm osób desygnowanych przez środowiska społeczne i zawodowe.

Podczas posiedzenia podkomisji nadzwyczajnej rozpatrzono i przyjęto wniosek, by przewodniczącego KRRiT wybierali członkowie Rady z własnego grona – zgodnie z obecną praktyką. Następnie jednak przywrócono pierwotne proponowane rozwiązanie, zgodnie z którym Przewodniczącego KRRiT ma powoływać i odwoływać Prezydent RP.

Rozpatrywano również wniosek, aby kandydaci na członków KRRiT musieli uzyskać pozytywną rekomendację organizacji twórczych lub dziennikarskich. Wniosek ten został jednak odrzucony.

Odnosnie składu i sposobu powoływania przewiduje się więc następujące rozwiązania:

1. „W skład Krajowej Rady ma wchodzić pięciu członków powoływanych: 2 przez Sejm, 1 przez Senat i 2 przez Prezydenta, spośród osób wyróżniających się wiedzą i doświadczeniem w zakresie środków społecznego przekazu”;
2. „Przewodniczącego Krajowej Rady ma powoływać i odwoływać Prezydent RP spośród członków Krajowej Rady”;
3. „Kadencja członków Krajowej Rady ma trwać trwa 5 lat, licząc od dnia powołania”.

Warto zwrócić uwagę na różnice między zapisami odnoszącymi się do prezesa UKE i Przewodniczącego KRRiT. Prezes UKE ma mieć 5-letnią kadencję, natomiast

Przewodniczący KRRiT – nie. Prezesa UKE można odwołać przed upływem okresu, na który został powołany wyłącznie w określonych przypadkach rażących naruszeń prawa, przestępstwa lub choroby, natomiast Przewodniczącego KRRiT można odwołać z tej funkcji w każdej chwili.

Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji stwierdza, że zaproponowane rozwiązania stoją w sprzeczności z podstawowymi zasadami demokratycznego ładu medialnego i stanowią zagrożenie dla niezależności radiofonii i telewizji, w tym zwłaszcza radiofonii i telewizji publicznej.

Zalecenie Rec(2000) 23 Komitetu Ministrów Rady Europy w sprawie niezależności i zadań organów regulacyjnych dla radiofonii i telewizji podkreśla znaczenie demokratycznego ładu medialnego i wzywa kraje członkowskie Rady Europy do stworzenia warunków, by organy te działały w sposób skuteczny, niezależny i przejrzysty. Znaczenie niezależności organów regulacyjnych wielokrotnie podkreślała także Unia Europejska. Za warunek niezależności uznano w Zaleceniu:

1. demokratyczny i przejrzysty wybór członków takiego organu;
2. fakt, że żadna osoba lub ciało nie powinno mieć prawa i możliwości wydawania im poleceń, bądź określać ich zadania (w sposób pozaprawny);
3. a także przepisy zapobiegające wykorzystaniu możliwości ich odwołania w celu wywarcia na nich nacisku politycznego.

Rozwiązania zaproponowane w projekcie ustawy wydatnie ograniczają niezależność KRRiT. Likwidacja zasady rotacji członków sprawi, że skład KRRiT będzie w znacznie większym niż dotychczas stopniu odzwierciedleniem aktualnego układu władzy. Tym samym zwiększyć się może jego podatność na oddziaływanie ze strony tego układu. Dotyczy to w szczególności przewodniczącego, który będzie mógł być odwołany w każdej chwili.

Zalecenie Rec(2000) 23 podkreśla także znaczenie niezależności finansowej organu regulacyjnego, wzywając, by ciała odpowiedzialne za przyznanie mu środków zadbały o właściwy ich poziom. Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji wielokrotnie doświadczyła drastycznych cięć jej budżetu, wpływających z pobudek pozamerytorycznych. Taka sytuacja może się powtórzyć.

Zalecenie Rec(2000) 23 wskazuje na konieczność wyposażenia organu regulacyjnego w zakresie radia i telewizji w kompetencje prawne potrzebne dla właściwego wykonywania jego zadań, w tym kompetencję koncesjonowania nadawców, czyli m.in. wykorzystywania częstotliwości przeznaczonych dla transmisji radiofonicznej i telewizyjnej. W projekcie ustawy zmierza się do pozbawienia KRRiT tej kompetencji, czyli do odebrania jej możliwości rezerwacji częstotliwości przeznaczonych do rozpowszechniania programów radiowych lub telewizyjnych. Szkodliwe konsekwencje tego rozwiązania KRRiT opisała szeroko w Stanowisku z 30 listopada 2005 r.

W oparciu o powyższe przesłanki, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji stwierdza, że w obecnym kształcie projekt ustawy o przekształceniach i zmianach w podziale zadań i kompetencji organów państwowych właściwych w sprawach łączności, radiofonii i telewizji:

1. Stanowi poważne zagrożenie dla demokratycznego ładu medialnego, w tym dla niezależności konstytucyjnego organu powołanego do stania na straży wolności słowa,

prawa do informacji oraz interesu publicznego w radiofonii i telewizji – a tym samym dla niezależności radiofonii i telewizji w Polsce;

2. Poważnie ograniczy zdolność KRRiT do wykonywania obowiązków właściwych dla takiego organu regulacyjnego;
3. Znacznie podniesie znaczenie Prezesa UKE, powoływanego przez Prezesa Rady Ministrów, w sprawach związanych z radiofonią i telewizją oraz jego wpływ na liczne rozstrzygnięcia o ustrojowym charakterze dla kształtu mediów elektronicznych w Polsce.

Dotychczasowe przepisy ustawy o radiofonii i telewizji zapewniały zdolność istnienia pluralistycznego i wolnego rynku radia i telewizji. Zdaniem Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji obecny kształt projektu ustawy o przekształceniach i zmianach w podziale zadań i kompetencji organów państwowych właściwych w sprawach łączności, radiofonii i telewizji jest dla niego zagrożeniem.

PRZEWODNICZĄCA
Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji

Danuta Waniek